

**ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

На правах рукопису

УДК 631 . 145

ВАСИЛЬЄВА Валентина Георгіївна *В. Вас.*

**ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ
СИСТЕМИ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА**

08.07.02 - економіка сільського господарства і АПК

А в т о р е ф е р а т
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

ДНІПРОПЕТРОВСЬК - 1997

Дисертацією є рукопис

00752331 (L)

Робота виконана в Дніпропетровському державному аграрному університеті

Науковий керівник - кандидат економічних наук, доцент
ПЛАКСІЄНКО Валерій Якович

Офіційні опоненти - доктор економічних наук, професор
МОСІЮК Пилип Омелянович

кандидат економічних наук, доцент
ВОЛОШИН Микола Йосипович

Провідна установа - Кримський сільськогосподарський інститут
м. Сімферополь

Захист відбудеться "24" квітня 1997 року о "10" годині
на засіданні спеціалізованої вченої ради К. 03.03.02 по захисту дисертацій
на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук при Дніпропетровському державному аграрному університеті за адресою: 320600, Дніпропетровськ - 27, вул. Ворошилова, 25, ауд. 706 .

Просимо взяти участь у обговоренні дисертації під час захисту або надіслати відгук на автореферат у 2-х примірниках, завірений гербовою печаткою, за адресою: 320600, Дніпропетровськ - 27, вул. Ворошилова - 25 .

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотечі Дніпропетровського державного аграрного університету.

Автореферат розісланий "18" березня 1997 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради,
кандидат економічних наук, доцент

Макаренко П.М.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність проблеми. Економічна політика повинна здійснюватися з допомогою реформ, які являють собою сукупність першочергових і надзвичайно необхідних заходів, спрямованих на створення найбільш сприятливого економічного середовища для розвитку сільського господарства, швидшого виходу його з кризового становища, удосконалення інвестиційної, цінової та податкової політики, формування ринку засобів виробництва та предметів праці.

Економічна ситуація, що склалася на підприємствах агропромислового комплексу країни, як у товаровиробників, так і на підприємствах матеріально-технічного забезпечення, ставить перед суспільними та спеціальними науками, як одну з найбільш важливих, проблему визначення напрямку діяльності підприємств агротехсервісу, створення прогресивних технологій та методів, що забезпечують виконання робіт в оптимальні строки з мінімальними витратами. Цим і зумовлюється актуальність теми дослідження.

Окремим теоретичним положенням та практичним рекомендаціям по удосконаленню системи матеріально-технічного забезпечення аграрного сектору економіки присвячені наукові праці таких зарубіжних і вітчизняних учених-економістів, як В. Алферєєва, В. Більського, А. Войчака, П. Гайдуцького, М. Гейнетдинова, А. Зелепугіна, А. Калашнікова, Г. Лісовського, А. Мельника, В. Олійника, О. Онищенко, П. Саблука, І. Шевчука, В. Юрчишина та ін.

Необхідність подальшого вивчення вказаної проблеми аргументуємо слідуючим:

по-перше, необхідністю попередити повне зруйнування створеної за довгі роки матеріально-технічної бази колективних та державних господарств, що дуже важливо в умовах відсутності фінансових ресурсів на її не тільки розширене, а, навіть, на просте відтворення;

по-друге, недостатнім вивченням питання удосконалення всієї системи інфраструктури ринку засобів виробництва в нових умовах господарювання та створення ефективної інженерно-технічної служби АПК України з урахуванням забезпечення всієї необхідної номенклатури інженерно-технічних послуг по ремонту, технічному обслуговуванню, налагодженню і монтажу складного обладнання, машин та механізмів, організації мате-

ріально-технічного забезпечення засобами виробництва, їх оренди, а також організації комісійної торгівлі технікою;

по-третє, об'єктивність та необхідність економічних, технологічних та організаційних зв'язків між галузями зумовлює обов'язкове формування на державному рівні структури управління підприємствами по виготовленню, реалізації та використанню технічних засобів виробництва для сільських товаровиробників;

по-четверте, потребою вирішити питання налагодження економічного механізму договірних взаємовідносин між підприємствами агропромислового комплексу і забезпечення цілового паритету, а також взаєморозрахунків та пільгових умов оподаткування підприємств, що виконують агро-сервісні послуги;

по-п'яте, недостатнім вивченням проблем корпоратизації, приватизації, поглиблення кооперації в сфері матеріально-технічного забезпечення.

Це і зумовило вибір теми, визначило мету та конкретні завдання дисертаційного дослідження.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є дослідження організації матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарського виробництва, а також інфраструктури ринку засобів виробництва, формування та обґрунтування практичних рекомендацій по створенню ринкової організаційної структури управління і трансформування форм власності в цій сфері.

Відповідно до визначеної мети у дисертації поставлені завдання:

- визначити економічну суть та значення процесу матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських товаровиробників, його роль в системі АПК, функції та завдань підприємств агротехсервісу;
- вивчити економічний механізм господарювання підприємств матеріально-технічного забезпечення АПК в умовах формування ринкових відносин;
- дослідити перспективні форми та способи забезпечення матеріально-технічними ресурсами аграрного сектору економіки;
- обґрунтувати необхідність збереження цілісної інфраструктури інженерно-технічного забезпечення сільськогосподарських товаровиробників;
- сформулювати необхідність, суть та основні напрями корпоратизації та приватизації підприємств матеріально-технічного забезпечення АПК.

Предмет та об'єкти дослідження. Предметом дослідження є елементи інфраструктури ринку засобів виробництва, організація процесу матеріально-технічного забезпечення підприємств АПК, проблеми агротехсервісного обслуговування на основі реформування системи державного управління сільськогосподарським виробництвом та трансформації форм власності.

Об'єктом дослідження є підприємства матеріально-технічного забезпечення Запорізької та Дніпропетровської областей.

Методологія і методика дослідження. Теоретичною та методологічною основою економічних досліджень є діалектичний метод пізнання та системний підхід до вивчення застарілих і сучасних положень про діяльність системи матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарського виробництва, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених з проблем розвитку ринкових відносин і організації агротехсервісного забезпечення АПК, законодавчі і нормативні акти, рекомендації науково-дослідних інститутів з цих питань.

В залежності від мети досліджень використовувались такі методи: статистико-економічний, абстрактно-логічний, соціологічний, розрахунково-конструктивний, спостереження, порівняння, узагальнення та інші.

Інформаційною основою дослідження були офіційні матеріали державних статистичних органів, розробки науково-дослідних установ, наукова література з проблем дослідження, річні звіти і аналітичні матеріали господарств за період 1990-1995 рр., дані анкетних опитувань, результати власних спостережень.

Наукова новизна дослідження. В процесі дослідження одержані результати, що мають елементи наукової новизни і виносяться на захист, а саме:

- обґрунтована особлива роль підприємств матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських товаровиробників, їх взаємозв'язок і вплив на ефективність сільськогосподарського виробництва при переході до ринкових відносин;
- вивчено проблеми формування сучасного економічного механізму господарювання підприємств агротехсервісу АПК і особливості його функціонування в нинішніх умовах;
- визначено основні напрями реформування системи матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарського виробництва;

- внесено конкретні пропозиції по вдосконаленню організації агротехсервісу в умовах формування ринкових відносин.

Теоретична і практична значимість. Теоретична і практична значимість роботи полягає в тому, що визначені підходи щодо організації матеріально-технічного забезпечення та надання агросервісних послуг, формування економічного механізму господарювання в ринкових умовах розроблено в тісному зв'язку з сучасним реальним життям підприємств АПК. Визначені перспективні напрями розвитку підприємств агротехсервісу. Отримані в ході дослідження результати мають стати основою для подальших економічних досліджень, що направлені на удосконалення матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських товаровиробників та підвищення ефективності агропромислового виробництва.

Апробація роботи. Теоретичні узагальнення та висновки, одержані в результаті досліджень, знайшли відображення у наукових рекомендаціях та практичних пропозиціях щодо вдосконалення системи матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарського виробництва. Окремі з них, по реформуванню економічного механізму господарювання в ринкових умовах, використовуються на підприємстві "Дніпроагротехсервіс - 2000" та підприємстві матеріально-технічного забезпечення Веселівського району Запорізької області.

Результати досліджень доповідались на міжнародній науково-практичній конференції "Ринкові перетворення аграрного виробництва: реформування відносин власності, форм господарювання і економічного механізму їх функціонування" (м.Дніпропетровськ, 1992 р.); науково-практичній конференції "Формування економічного механізму ринкових відносин АПК"(м.Дніпропетровськ, 1993 р.) та науково-практичній конференції "Організаційно-економічні та фінансово-кредитні проблеми ринкового реформування аграрного виробництва" (м.Дніпропетровськ, 1995 р.).

Основні положення дисертаційної роботи викладені в опублікованих наукових роботах та в звітах про підсумки науково-дослідної роботи ДДАУ за 1991-1995 рр.

Обсяг і структура дисертаційної роботи. Дисертація складається з вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, списку використаної літератури з 188 найменувань. Робота викладена на 147 сторінках машинописного тексту та містить 16 таблиць і 6 рисунків. Крім того, подано 15 додатків.

У вступі обгрунтована актуальність теми, сформульовані мета, завдання та методи дослідження, визначені його предмет і об'єкти, викладені новизна дослідження і практична значимість одержаних результатів.

У першому розділі "Економічна суть та значення матеріально-технічного забезпечення АПК" розглядаються питання про роль, функції, мету та завдання матеріально-технічного забезпечення сільського господарства на основі вивчення наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених, економістів-аграрників, законодавчих, нормативних і методичних матеріалів з проблеми забезпечення матеріально-технічними ресурсами товаровиробників.

У другому розділі "Економічні проблеми реформування системи матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарського виробництва" викладені результати аналізу сучасного економічного механізму господарювання, обгрунтована необхідність реформування підприємств агротехсервісу в умовах розвитку ринкових відносин.

У третьому розділі "Перспективні напрями розвитку підприємств матеріально-технічного забезпечення АПК" розроблені організаційно-економічні підходи щодо формування ринкових відносин в системі матеріально-технічного забезпечення аграрного сектору економіки, обгрунтована необхідність збереження цілісної інфраструктури інженерно-технічного забезпечення сільськогосподарських товаровиробників, визначена концепція корпоратизації та приватизації підприємств агротехсервісу.

У висновках та пропозиціях узагальнено результати дослідження та систематизовано основні висновки і пропозиції по вдосконаленню організації матеріально-технічного забезпечення агропромислового комплексу.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

Перехід до ринкових відносин створює нову економічну ситуацію, що об'єктивно зумовлює необхідність реформування всієї системи соціально-економічних відносин в АПК. Економічні перетворення потребують удосконалення методів діяльності підприємств матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарського виробництва; створення ринку засобів виробництва та забезпечення його відповідною інфраструктурою.

Ринкові методи управління народним господарством, труднощі в розвитку нових форм власності та господарювання на селі доводять, що роль матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських товаровиробників зростає.

Відзначимо, що в останні роки склалася тенденція спаду сільськогосподарського виробництва. У господарствах Дніпропетровської області в 1995 р. в порівнянні з 1990р. різко знизились посівні площі під озимими зерновими на 64,1 %, цукровим буряком - 7 %, картоплею - 43,1%, овочами - 55,3 %. Також спостерігається скорочення поголів'я великої рогатої худоби на 27,8 %, в тому числі корів - 10,4 %, свиней - 41,6 %, птиці - 62 %, що зумовило скорочення валового збору зерна на 35 %, м'яса - 48,1 %, молока - 20,6 %, яєць - 45,9 %.

Розладналась система матеріально-технічного постачання агропромислового комплексу, виникли суттєві фінансові ускладнення. Вони є як причиною зменшення обсягу виробництва сільськогосподарської продукції, так і наслідком порушення паритету цін між сільськогосподарською та промисловою продукціями.

Сформований раніше у сільському господарстві ресурсний потенціал з кожним роком вичерпується. Диспаритет цін, який постійно поглиблюється, викликав фінансову та інвестиційну кризу в АПК. Через розбалансування економіки сільськогосподарські підприємства стали неплатоспроможними. Якщо на 1 січня 1995 р. коефіцієнт платоспроможності виробників сільськогосподарської продукції Дніпропетровської області склав 0,46, то вже на 1 жовтня 1996 р. він склав 0,18. В аграрному секторі Запорізької області на 1 квітня 1996 р. кожне четверте підприємство має збитки. Загальна сума збитків складає 1,5 трлн. крб. Через незадовільний фінансовий стан багато сільськогосподарських підприємств купують матеріально-технічні ресурси за рахунок позичкових коштів, маючи й без того велику заборгованість банкам по кредитах.

На 1 березня 1996 р. сільськогосподарські підприємства Запорізької області мали кредиторську заборгованість 474 млрд.крб., при чому 275 млрд.крб. - простроченої. Це створює попит на ресурси, що незабезпечені грошовими коштами й підсилює нерівновагу попиту та пропозиції на ринку.

Як показують результати дослідження, сільськогосподарські товаровиробники не можуть придбати необхідні матеріально-технічні ресурси, не

оновлюється машино-тракторний парк. Це переконливо підтверджують дані таблиці 1.

Таблиця 1

Наявність сільськогосподарської техніки
в господарствах Дніпропетровської області (штук).

Найменування сільськогосподарської техніки	на 1.01.			1996 р. в % до 1994 р.
	1994 р.	1995 р.	1996 р.	
Трактори	23 622	22 755	21 167	89,6
Вантажні автомобілі	15 525	15 182	14 470	93,2
Сівалки тракторні	10 248	9 803	9 302	90,8
Плуги тракторні	7 982	7 540	7 049	88,3
Культиватори	12 468	11 952	11 255	90,3

Так, на 1 січня 1996 року в порівнянні з 1993 роком у сільськогосподарських підприємствах Дніпропетровської області кількість тракторів зменшилась на 10,4%, вантажних автомобілів - на 6,8%, сівалок тракторних - на 9,2%, плугів тракторних - на 11,7%, культиваторів - на 9,7%.

Часто не виконуються технологічно необхідні роботи через відсутність мінеральних добрив, палива, запасних частин, засобів захисту рослин і тварин.

Результати дослідження показали, що в 1995 р. в порівнянні з 1990 р. поставка мінеральних добрив в господарствах Дніпропетровської області склала 28,3%, дизельного палива - 74,2%, бензину - 55,5% (таблиця 2).

Це веде до скорочення посівних площ, поголів'я тварин і птиці, що призводить до зниження родючості ґрунтів, продуктивності тварин, внаслідок чого не забезпечується розширене відтворення виробництва.

Проведені дослідження показали, що з метою задоволення потреб господарств у техніці, на підприємствах агротехсервісу Дніпропетровської області створені служби машинобудування, які займаються виготовленням сільськогосподарських машин та обладнання, а також проводять гарантійне технічне обслуговування своєї продукції.

Постачання
 мінеральних добрив і палива в сільськогосподарські
 підприємства Дніпропетровської області (тис. тонн)

ВИД РЕСУРСІВ	Р О К И						1995р.
	1990	1991	1992	1993	1994	1995	в % до 1990 р.
Мінеральні добрива	175,7	154,4	94,5	118,7	57,1	49,8	28,3
Дизпаливо	294,8	290,1	231,5	251,6	224,4	218,6	74,1
Бензин	160,1	162,7	126,8	122,5	103,3	88,9	55,5

Так, Апостолівське РП "Агропромтехніка" виготовляє борони (БДТ-6,7, БДТ-7, БДТ-3, БДТ-2), Софіївський райагротехсервіс - культиватори (КПП - 3,9, КП - 4), Широківське ВАТ "Агропромтехніка" - комбайни (КСС-2,6А), Криворізьке РП "Агропромтехніка" - косарки (КИР-1,5). В 1995 р. Томаківське ВАТ "Агротехсервіс" спільно з німецькою фірмою "ВВГ" освоїло випуск комбінованого агрегату передпосівної обробки ґрунту "ЄВРОПАК - 6000". Однак, всі ці підприємства мають великі труднощі при реалізації виготовленої техніки через низьку платоспроможність сільськогосподарських товаровиробників.

Зазначимо, що в останні роки, відмовившись від системи планування потреб в матеріально-технічних ресурсах, не був розроблений чіткий механізм на зміну діючому.

Вважаємо, що в умовах формування ринкових відносин прогнозування обсягу реалізації товарів має тісний взаємозв'язок з потребами господарств у засобах виробництва. Особливого значення набуває в сучасних умовах розробка фінансового механізму управління підприємствами агро-техсервісу та механізму взаєморозрахунків підприємств матеріально-технічного забезпечення із споживачами наданих послуг.

Дослідження показують, що на стадії переходу до ринкової економіки

важливо налагодити узгоджену взаємодію між постачальниками матеріальних ресурсів та їх споживачами на взаємовигідних умовах. Тому для часткового вирішення проблеми неплатежів необхідно ввести порядок постачання товарів для підприємств, які своєчасно розрахувались або внесли аванс, з торговельною знижкою від вартості товару за рахунок зменшення витрат по відсотках за користування банківськими кредитами та зниження витрат на зберігання ресурсів.

Реформування системи матеріально-технічного забезпечення потребує змін в організації роботи банківських структур, які спеціалізуються на наданні послуг сільськогосподарським підприємствам. Хочемо зауважити, що найбільш важливою в їх діяльності повинна бути реалізація господарствам матеріальних ресурсів у кредит за рахунок майбутніх поставок сільськогосподарської продукції, а також активна широка участь у лізингових операціях.

Зазначимо, що в умовах реалізації засобів виробництва для АПК без фондів та лімітів за вільними цінами, найбільшого значення набуває розробка механізму договірних відносин, який повинен забезпечити паритет у взаєморозрахунках партнерів.

Для ефективного вирішення проблеми радикального покращення матеріально-технічного забезпечення галузей АПК необхідно створити окрему систему виробничого обслуговування, основними функціями якої мають бути:

- торгівля засобами виробництва для сільського господарства та забезпечення їх функціонування, включаючи ремонт, зберігання і обслуговування техніки, постачання насіння, добрив, кормів, племінних тварин, організація торговельних операцій (пошук ринків збуту, оформлення торговельних угод, та інше);

- своєчасне та швидке одержання і наступне розповсюдження інформації про обсяги поставок нових засобів виробництва, сільськогосподарської продукції, ціни на них серед усіх учасників системи.

Фірмове забезпечення сільськогосподарського виробництва ресурсами можливе лише на основі маркетингової діяльності, яка повинна забезпечити надійну, достовірну і своєчасну інформацію про ринок, структуру та динаміку конкурентного попиту; створення таких товарів, які повніше задовольняли б вимоги споживачів, ніж товари конкурентів. Пропонуємо таку схему управління переміщенням товару від постачальників до товаровиробників (рис. 1).

Рис.1. Схема управління переміщенням товару.

Важливо подбати про збереження цілісної інфраструктури інженерно-технічного обслуговування виробництва, здійснюючи відповідне її реформування. Вважаємо, що необхідно провести реорганізацію інфраструктури ринку інженерно-технічних послуг по такій схемі, в якій було б передбачене злагоджене функціонування всіх важливих координаційних центрів (рис.2). Успішне функціонування будь-якого координаційного центру можливо лише за умови застосування ефективних методів господарювання. Впровадження запропонованої схеми сервісної інженерно-технічної інфраструктури, максимальне наближення її до виробників сільськогосподарської продукції дасть можливість вибору тих, хто надає послуги, отже сприятиме створенню та подальшому розвитку ринку інженерно-технічних послуг. Конкуренція в основі дії такого ринку сприятиме, з одного боку, більш повному задоволенню потреб товаровиробників, з другого - підвищенню якості наданих послуг.

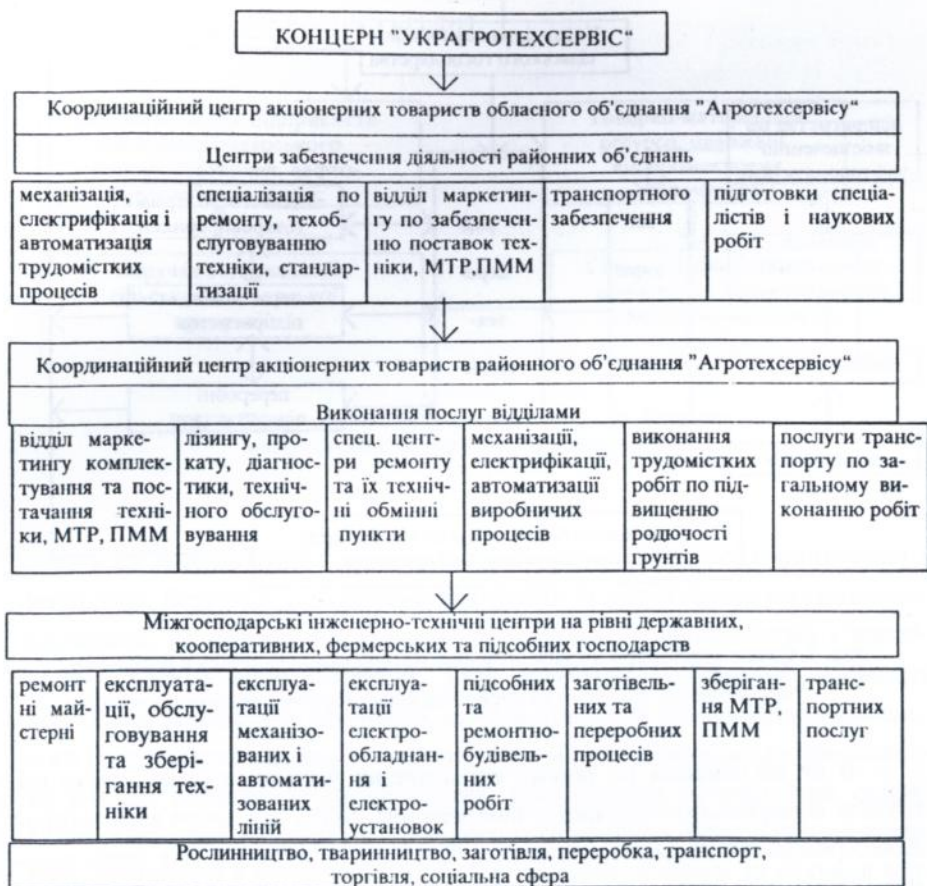

Рис. 2. Схема функціонування цілісної інфраструктури ринку інженерно-технічних послуг.

Проведений аналіз показав, що найбільш ефективною формою організації системи матеріально-технічного забезпечення підприємств АПК є акумулювання наявних державних і недержавних фінансових ресурсів, виробничих потужностей і кадрового потенціалу всіх зацікавлених промислових підприємств, торгових посередників, споживачів техніки в єдину інтегровану корпорацію по матеріально-технічному забезпеченню сільськогосподарських товаровиробників. Пропонуємо наступну схему корпорації по забезпеченню матеріально-технічними ресурсами, виробництву, заготівлі і переробці сільськогосподарської продукції (рис.3).

Рис. 3. Схема корпорації по забезпеченню матеріально-технічними ресурсами, виробництву, заготівлі та переробці сільськогосподарської продукції.

В це об'єднання на рівних економічних умовах повинні увійти всі служби матеріально-технічного забезпечення АПК, що зобов'язані оперативно реагувати на задоволення потреб товаровиробників усіх форм власності матеріальними ресурсами промислового виробництва. Практична реалізація цієї пропозиції протягом найближчих років поживить виробничу діяльність промислових підприємств, які нині практично простоють через неможливість попередньої оплати їх продукції, і заодно забезпечити технологічні потреби сільськогосподарських підприємств через постачання їм техніки, запчастин і паливно-мастильних матеріалів під вирощену продукцію. Пропонуємо таку схему кругообігу фінансових ресурсів корпорації по матеріально-технічному забезпеченню АПК (рис.4). По такій схемі передбачено, що держава одночасно надає цільовий кредит на поточні потреби організаціям агросервісу та сільськогосподарським товаровиробникам. На основі укладання з виробниками сільськогосподарської продукції контрактів на постачання техніки, запчастин і паливно-мастильних матеріалів під вирощену продукцію постачальницькі підприємства розробляють і до-

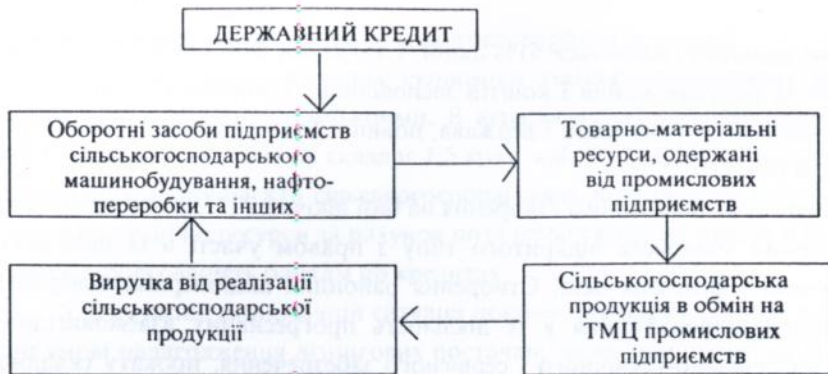

Рис. 4. Схема кругообігу фінансових ресурсів корпорації по матеріально-технічному забезпеченню АПК.

водять до машинобудівної промисловості асортимент необхідної техніки і матеріалів. Водночас укладаються контракти із заготконторами споживчої кооперації, фірмовими магазинами, торговельно-закупівельними і виробничо-збутовими кооперативами. Така структура виробничої діяльності корпорації забезпечить постійний, стабільний обмін продукцією промислового і сільськогосподарського призначення на внутрішньому та зовнішньому ринках, оптимальне використання промислових потужностей, оперативне реагування на потреби сільського господарства. Фінансування діяльності корпорації в початковий період може здійснюватись за рахунок державного кредиту під оборотні кошти. Оборотної потреби промислових підприємств-виготовлювачів техніки, нафтопереробки оплачуються відразу ж. На подальшому етапі корпорація розподіляє товарно-матеріальні ресурси й одержує сільськогосподарську продукцію, реалізація якої забезпечить наступний оборот виробництва і постачання. Така схема кругообігу фінансових ресурсів має забезпечити їх оборотність протягом одного року. Створення корпорації вивільнить значні фінансові ресурси, які раніше одержувало сільське господарство без їх повернення взагалі. Крім того, зміна кредитної політики і направлення на оборотні потреби забезпечують постійний контроль за їх використанням, акумулювання через продукцію і подальший розвиток АПК.

Обов'язковою умовою створення корпорації є забезпечення пріоритетної ролі держави, якій в особі підприємств-засновників з державною

формою власності надається 51% акцій. Статутний фонд корпорацій формується за рахунок майна і коштів засновників. Утворюючи корпорацію, всі її учасники, в тому числі і держава, повинні бути єдиними в проведенні політики цін.

Вважаємо необхідним створення на базі діючих РТП, райагропостачів акціонерних товариств відкритого типу з правом участі в їх діяльності юридичних і фізичних осіб. Створення районних акціонерних товариств прискорить впровадження в їх діяльність прогресивних взаємовигідних форм матеріально-технічного і сервісного забезпечення: прокату складної техніки, її лізингу. Інтеграція сільськогосподарських та обслуговуючих підприємств на районному рівні забезпечить рівноправні та взаємовигідні стосунки між ними, дозволить зберегти основні функції і види діяльності агросервісних підприємств.

Взаємоузгодження економічних інтересів господарств та обслуговуючих підприємств відбувається шляхом викупу цими господарствами частини акцій агросервісних підприємств.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

1. Становлення ринкових структур агротехсервісу в нашій країні пов'язане з великими труднощами - об'єктивними та суб'єктивними. Невизна ринкових відносин, незнання законів ринку привели до того, що на сучасному етапі вже не діють ті стимули, які були раніше, а нова система економічних важелів, необхідна для переходу до ринку, ще не створена. Це в повній мірі відобразилось і на системі матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарського виробництва.

2. В господарствах Дніпропетровської і Запорізької областей помітно зменшилася кількість техніки та погіршився її технічний стан. До критичних розмірів збільшується кількість несправних або зношених до повної амортизації тракторів і автомобілів. В той же час поповнення парку техніки новими машинами є незначним.

3. Через незадовільне забезпечення запасними частинами, технікою та іншими виробничими матеріалами в значній мірі не виконуються обсяги сільськогосподарських робіт. В господарствах Дніпропетровської області посівні площі під озимими зерновими знизились за останні п'ять років більш, ніж на половину, під овочами та картоплею - вдвічі. Це зумовило скорочення

загального обсягу виробництва сільськогосподарської продукції.

4. Через розбалансування економіки сільськогосподарські підприємства стали неплатоспроможними. В аграрному секторі Запорізької області загальна сума збитків складає 1,5 трлн. крб. Внаслідок незадовільного фінансового стану багато сільськогосподарських підприємств купують матеріально-технічні ресурси за рахунок позичкових коштів, маючи й без того велику заборгованість банкам по кредитах.

5. В сучасній економічній ситуації поновлення парку техніки можливо при умові налагодження лізингових постачань через підприємства агротехсервісу. Так, потребу господарств Веселівського району Запорізької області в тракторах (169 шт.) і зернозбиральних комбайнах (198 шт.) за рахунок лізингових поставок можна задовольнити вже в найближчі роки.

6. Результати анкетування господарств Веселівського району Запорізької області на предмет найбільш перспективної структури системи матеріально-технічного забезпечення села показали, що 77% респондентів виступили за створення єдиної об'єднаної, але реформованої служби агротехсервісу і тільки незначна кількість господарств віддає перевагу прямим зв'язкам з постачальниками необхідних виробничих ресурсів.

7. Однією з форм реформування системи матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарського виробництва може стати створення інтегрованої структури у вигляді об'єднання, асоціації, корпорації з включенням в її склад підприємств агротехсервісу усіх форм власності та сільськогосподарських товаровиробників, яка повинна забезпечити замкнутий та взаємопов'язаний цикл робіт.

8. Для ефективного вирішення проблем, які постали перед підприємствами агротехсервісу, необхідно удосконалити функціонування цілісної інфраструктури ринку інженерно-технічних послуг по забезпеченню сільськогосподарських товаровиробників за наведеною схемою (див. рис. 2), що підвищить високу надійність техніки, якість послуг, своєчасність і точність при виконанні замовлень, паритетність взаєморозрахунків, взаємовідповідальність та доброзичливість між партнерами.

9. Дуже важливою є підтримка цінового паритету між сільським господарством і промисловістю, а також компенсація сільським товаровиробникам різниці, яка склалася через порушення еквівалентності обміну. Так, за перше півріччя 1996 р. ціни на продукцію сільського господарства зросли

в порівнянні з груднем 1995 р. на 14 %, а ціни на промислову продукцію - на 21%. Щоб вийти з кризового становища, необхідно підвищити купівельну спроможність споживача шляхом відміни на промислові товари, сільськогосподарські машини та обладнання, що реалізуються сільському господарству, 20 % податку на добавлену вартість. Це дасть можливість знизити вартість одного комбайна "Дон-1500" на 3,2 млрд. крб., або на 181 тунну зерна; вартість одного трактора (Т-150, Т-150К) - на 0,9 млрд. крб., або на 51 тунну зерна.

ПО МАТЕРІАЛАМ ДОСЛІДЖЕНЬ ОПУБЛІКОВАНО:

1. Трибушная (Васильева) В.Г., Плаксиенко В.Я. Об учете паевого фонда членов колхоза, преобразованного в акционерное общество // Материалы международной научно-практической конференции: Рыночные преобразования аграрного производства: Реформирование отношений собственности, форм хозяйствования и экономического механизма их функционирования. - Днепропетровск: 1992. - С.134 .

2. Трибушная (Васильева) В.Г., Телевань С.Н. Организация учета издержек обращения в новых условиях хозяйствования // Тезисы докладов научно-практической конференции: Формирование экономического механизма рыночных отношений АПК. - Днепропетровск: 1993. - С.43 .

3. Трибушная (Васильева) В.Г., Калинин М.М. Коренная перестройка материально-технического обеспечения в условиях рыночной экономики // Материалы науково-практичної конференції: Організаційно-економічні та фінансово-кредитні проблеми ринкового формування аграрного виробництва. - Дніпропетровськ: 1995. - С.66 .

4. Васильева В.Г., Забранюк И.Н. Организация материально-технического обеспечения АПК в условиях Днепропетровской области // Экономика АПК. - 1996. - №7. - С.22-25

5. Васильева В.Г. Экономический механизм хозяйствования предприятий материально-технического обеспечения Днепропетровской области в условиях формирования рыночных отношений // Придніпровський науковий вісник. - 1997. - №6(17). - С.1-4 .

6. Васильева В.Г. Экономическая характеристика современного состояния агротехсервисного обеспечения сельскохозяйственных товаропроизводителей в условиях Днепропетровской и Запорожской областей. // Придніпровський науковий вісник. - 1997. - №6(17). - С.5-7 .

АННОТАЦИЯ

Васильева Валентина Георгиевна. Экономические проблемы реформирования системы материально-технического обеспечения сельскохозяйственного производства. Диссертацией является рукопись. Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.07.02 - экономика сельского хозяйства и АПК. Днепропетровский государственный аграрный университет. Днепропетровск-1997.

Диссертацией защищается 6 научных работ, которые содержат исследование по вопросам организации материально-технического обеспечения сельскохозяйственного производства в условиях формирования рыночных отношений. Изложен теоретический материал по изучению форм организации материально-технического обеспечения АПК. Особое внимание уделяется маркетингу, лизингу, совершенствованию хозяйственного механизма взаимоотношений сельскохозяйственных товаропроизводителей с обслуживающими их сервисными предприятиями. Предложена схема управления корпорацией. Проведены исследования по совершенствованию организации инфраструктуры инженерного обеспечения сельскохозяйственных предприятий.

ANNOTATION

Vasilyeva Valentina Georgievna. Economic problems of reorganizing the system of (the) material and technical supplies of the agricultural production. The manuscript of Candidate of Economic Science thesis is defended on speciality 08.07.02. - Agriculture Economy and AIC.

The thesis is defended 6 scientific works dealing with the research on the problems of material and technical supplies organization of agricultural production under conditions of market relation formation. Theoretical material is set forth on the study of the organization forms of material and technical supplies for AIC. Particular attention is given to marketing, leasing, perfection of interrelations between agricultural commodity producers and servicing enterprises. The scheme of corporation management is proposed theory. The investigations on the perfection of infrastructure organization of engineering service of agricultural enterprises are carried out.

К л ю ч о в і с л о в а : ринкові відносини, господарський механізм, маркетинг, лизинг, біржа, інженерно-технічна цілісна інфраструктура, приватизація, асоціація, корпорація, ефективність.

436088

AB 37.329
AB 37.329

Підписано до друку 11.03 1997 р. формат 60x84 1/16
Папір друкарський. Обл.-вид.арк. 1. Тираж 100. Зам_____.

Друкарня Дніпропетровського державного університету
320050, м. Дніпропетровськ, вул. Козакова, 4 б